

Aan:
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie OCW
t.a.v. mevrouw E. de Kler, griffier

Betreft: Noodzaak tot samenhangende aanpak voor onderwijs aan nieuwkomers
Datum: 28 november 2022

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Al vele jaren biedt Nederland onderwijs aan nieuwkomers. De scholen voor nieuwkomers krijgen daarvoor middelen van het rijk. Het afgelopen jaar is de instroom van nieuwkomers, en in het bijzonder van Oekraïense kinderen en jongeren, sterk toegenomen. Deze toename leidt niet alleen tot een capaciteitsvraag, maar vraagt om extra inspanningen om de vereiste onderwijskwaliteit te kunnen bieden. Verschillende regio's, waaronder Noordwest Veluwe en Food Valley) hebben hierover onlangs signalen afgegeven die voor veel andere regio's herkenbaar zijn.

Het is van groot belang dat alle kinderen en jongeren in Nederland passend onderwijs van hoge kwaliteit krijgen. Dat geldt in het bijzonder voor kwetsbare groepen, waaronder nieuwkomers met vaak traumatische ervaringen en een grote taalbarrière. Namens de samenwerkingsverbanden passend onderwijs willen Netwerk LPO en sectorraad swv vo een aantal knelpunten onder uw aandacht brengen die passend onderwijs voor deze doelgroep belemmeren. We doen dit in afstemming met de PO-raad, VO raad en LOWAN, vanuit een grote betrokkenheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor deze kwetsbare groep en onze zorg dat zij als gevolg van onvoldoende samenhangend beleid buiten de boot dreigen te vallen.

We onderbouwen onze zorgen met de volgende (wettelijke) knelpunten:

1. Samenwerkingsverbanden hebben geen wettelijke taak in de opvang van en het onderwijs aan nieuwkomers. Dat betekent dat er in het land veel verschillen zijn in de mate waarin en wijze waarop samenwerkingsverbanden betrokken zijn bij de opvang van en het onderwijs aan nieuwkomers. Deze onduidelijkheid staat samenhangend beleid in de regio in de weg.
2. Er is geen sluitende aanpak voor kinderen en jongeren die naar Nederland zijn gekomen en afhankelijk zijn van zeer intensieve begeleiding binnen specialistische onderwijsvoorzieningen. Zij vallen formeel niet onder de regeling voor de afgifte van toelaatbaarheidsverklaringen die wettelijk vereist zijn voor een plaats in het speciaal onderwijs. Een substantieel deel van deze kinderen en jongeren heeft bovendien niet voldoende aan de wettelijk bepaalde één tot twee jaar speciale begeleiding op de scholen die zijn ingericht voor het onderwijs aan nieuwkomers. Na twee jaar zijn zij afhankelijk van extra ondersteuning op reguliere en speciale scholen die door samenwerkingsverbanden wordt bekostigd. Kleuters vormen een uitzondering op deze regel.
3. Kinderen en jongeren met een Nederlands paspoort die niet Nederlandstalig zijn opgevoed, vallen niet onder de huidige definitie van nieuwkomer en vallen daarmee buiten de bekostigingsregeling. Ze zijn echter wel afhankelijk van deze (duurdere) vorm van onderwijs.
4. Bij specialistische voorzieningen (sbo, so, vso) ontbreekt veelal de kennis en expertise voor het onderwijs aan nieuwkomers. Bovendien heeft het gespecialiseerd onderwijs met de huidige leerlingenaantallen al een groot capaciteitsprobleem. De reguliere scholen voor nieuwkomers in

het PO en VO (ISK's) zijn niet gespecialiseerd en onvoldoende toegerust om onderwijs te bieden aan leerlingen met een zeer intensieve begeleidingsvraag.

5. In de toedeling van de budgetten voor de samenwerkingsverbanden (2014 op basis van kengetallen 2011 en 2012) is geen rekening gehouden met de forse toename van deze aantallen leerlingen voor de begeleiding in het regulier en speciaal onderwijs.
6. Het onderwijs aan nieuwkomers is in het PO, VO en MBO op een andere manier georganiseerd. Deze verschillen belemmeren aansluiting en een samenhangende aanpak die juist in gemeenten en regio's zo cruciaal is.

We missen in het landelijk beleid op onderwijs en jeugd(hulp) de aandacht voor de instroom van nieuwkomers. Als we inclusief onderwijs en een inclusieve maatschappij willen realiseren, dan moeten we op alle fronten inclusief denken en handelen en voorkomen dat groepen tussen wal en schip vallen als gevolg van ontoereikend beleid. Als samenwerkingsverbanden willen we hierover graag met de rijksoverheid en onze netwerkpartners het gesprek voeren.

We hopen dat u onze zorgen deelt. We realiseren ons dat niet alle knelpunten even eenvoudig op te lossen zijn, maar willen graag op korte termijn onze zorgen bespreken en gezamenlijk zoeken naar oplossingen. Er zijn veel goede voorbeelden van samenwerking gerealiseerd die illustreren dat we samen in staat zijn om te blijven doen wat nodig is.

Met vriendelijke groet,



Jetta Spaarenburg
Voorzitter Netwerk LPO



Marieke Dekkers
Voorzitter Sectorraad swv vo